

Factors Affecting the Success of Agricultural Cooperative Operations in the Lower Northeastern Region 1, Thailand

Suchart Phinyo, Chacattrai Rayasawath, and Sakul Wongkalasin

Ph.D. student, Ph.D. (Doctor of Philosophy), Nakhon Ratchasima Rajabhat University, Thailand

E-mail: st.sirisak@gmail.com, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0003-2111-6731>

E-mail: chacattrai.r@nrru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0001-8935-1437>

E-mail: sakul.w@nrru.ac.th, ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0007-5380-1644>

Received 03/09/2025

Revised 15/09/2025

Accepted 20/10/2025

Abstract

Background and Aims: The development of Thailand's agricultural sector continues to face persistent structural challenges, including fluctuating production costs, limited bargaining power of small-scale farmers, risks associated with climate change, and market and logistical constraints in rural areas. Agricultural cooperatives, therefore, serve as key socio-economic mechanisms for collective action. This study aimed to: (1) examine internal and external factors related to agricultural cooperatives, (2) assess the level of operational success of agricultural cooperatives, (3) analyze the factors influencing operational success of agricultural cooperatives in Lower Northeastern Region 1, and (4) propose development guidelines to enhance cooperative performance in the region.

Methodology: A mixed-methods approach was employed, utilizing questionnaires and interviews as research instruments. The sample consisted of 400 members of agricultural cooperatives in Lower Northeastern Region 1. The key informants included 10 cooperative managers and chairpersons from award-winning and nationally recognized outstanding cooperatives. Quantitative data were analyzed using mean, standard deviation, and multiple regression analysis, while qualitative data were analyzed through content analysis.

Results: The findings revealed that: (1) the overall levels of internal and external factors related to agricultural cooperatives were rated high, (2) the overall level of operational success of cooperatives was also high, (3) organizational management, participatory management, social factors, and technology significantly influenced cooperative success in Lower Northeastern Region 1 at the .05 level, with a predictive power of $R^2 = .758$ or 75.80 percent, and (4) development guidelines for cooperative success include: establishing clear organizational plans aligned with member needs, ensuring financial transparency and stringent budget management, promoting participatory decision-making and open communication channels, and implementing performance-based reward systems. Socially, the focus should be on strengthening social capital and networks with external organizations, adapting to consumer preferences that favor community-based products. In terms of technology, emphasis should be placed on developing integrated member information systems, promoting modern

agricultural technologies, and utilizing market data analytics to design responsive products and marketing strategies.

Conclusion: The study concludes that both internal and external factors and the overall operational success of agricultural cooperatives were at high levels. Key determinants of success included organizational management, participatory management, social factors, and technology, all of which had statistically significant influence at the .05 level. Essential development strategies include transparent planning and budgeting, broadening member and staff participation, strengthening social capital and collaboration networks, and advancing the use of technology and information systems to enhance the efficiency and sustainability of agricultural cooperative operations in Lower Northeastern Region 1.

Keywords: Influencing Factors; Operational Success; Agricultural Cooperatives; Lower Northeastern Region 1

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

สุชาติ ภิญโญ, ชัคตตรี ยะสวัสดิ์ และสกุล วงษ์กาฬสินธุ์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก ปร.ต. (ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา

บทคัดย่อ

ภูมิหลังและวัตถุประสงค์: การพัฒนาภาคการเกษตรของไทยเผชิญความท้าทายเชิงโครงสร้างต่อเนื่อง ทั้งด้านต้นทุนการผลิตที่ผันผวน อำนาจต่อรองราคาของเกษตรกรรายย่อยที่จำกัด ความเสี่ยงจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และข้อจำกัดด้านตลาดและโลจิสติกส์ในชนบท สหกรณ์การเกษตรจึงเป็นกลไกเศรษฐกิจและสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการรวมกลุ่ม (1) ศึกษาปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตร (2) ศึกษาระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร (3) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และ (4) เสนอแนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ระเบียบวิธีการวิจัย: ใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 400 คน กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้จัดการและประธานกรรมการสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยเน้นหน่วยงานประสบความสำเร็จ หรือได้รับรางวัลสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติประจำปี จำนวน 10 คน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณสถิติด้วย ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัย: ผลการวิจัยพบว่า (1) ระดับความคิดเห็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (2) ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก (3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า การบริหารจัดการองค์การ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีค่าพยากรณ์ $R^2 = 75.8$ หรือร้อยละ 75.80 (4) แนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า การบริหารจัดการองค์การควรมีการวางแผนที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก มีความโปร่งใส ทางการเงิน และบริหารงบประมาณอย่างรัดกุม ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง และสร้างระบบการให้รางวัลตามผลงาน ด้านสังคมควรพัฒนาทุนทางสังคมและเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ปรับตัวตามค่านิยมการบริโภคที่สนับสนุนสินค้าชุมชน ด้านเทคโนโลยี ควรพัฒนาระบบสารสนเทศโดยเฉพาะฐานข้อมูลสมาชิกแบบบูรณาการ ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตลาดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

สรุปผล: ปัจจัยภายในและภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตร และระดับความสำเร็จในการดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความสำเร็จ ได้แก่ การบริหารจัดการองค์การ การบริหารแบบมีส่วนร่วม ปัจจัยทางสังคม และเทคโนโลยี ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แนวทางพัฒนาที่สำคัญ คือ การวางแผนและบริหารงบประมาณอย่างโปร่งใส เปิดโอกาสให้สมาชิกและพนักงานมีส่วนร่วมพัฒนาทุนทางสังคมและเครือข่ายความร่วมมือ ตลอดจนส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีและระบบสารสนเทศ เพื่อ

ยกระดับประสิทธิภาพและความยั่งยืนของการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล; ความสำเร็จในการดำเนินงาน; สหกรณ์การเกษตร; ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

บทนำ

สหกรณ์การเกษตรนับเป็นหนึ่งในกลไกสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมไทย โดยเฉพาะในภูมิภาคที่มีการเกษตรเป็นอาชีพหลัก การรวมกลุ่มในรูปแบบสหกรณ์ไม่เพียงช่วยให้เกษตรกรสามารถเข้าถึงปัจจัยการผลิตในราคายุติธรรม แต่ยังเป็นการเสริมสร้างอำนาจต่อรองในตลาด เพิ่มรายได้ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชนในภาพรวม (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566) สหกรณ์การเกษตรยังทำหน้าที่ในมิติทางสังคม โดยการสร้างความร่วมมือ ความสามัคคี และการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างสมาชิก ซึ่งเป็นรากฐานของทุนทางสังคมที่ช่วยหล่อหลอมชุมชนให้มีความเข้มแข็งและพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน ในระดับนโยบาย ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญกับการเสริมสร้างบทบาทของสหกรณ์การเกษตรอย่างต่อเนื่อง โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ได้ระบุถึงการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเกษตรไปสู่การเกษตรมูลค่าสูง (High Value Agriculture) และการสร้างเศรษฐกิจฐานรากที่เข้มแข็งผ่านการขับเคลื่อนของสหกรณ์และวิสาหกิจชุมชน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) นอกจากนี้ แผนพัฒนาสหกรณ์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570) ยังได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการเพิ่มขีดความสามารถของสหกรณ์ เน้นการบริหารจัดการที่โปร่งใส มีธรรมาภิบาล และตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจและสังคมโลก โดยมุ่งให้สหกรณ์เป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจและสังคมที่ยั่งยืน (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566)

การพัฒนาภาคการเกษตรของไทยยังคงเผชิญกับปัญหาเชิงโครงสร้างอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็นความผันผวนของราคาสินค้าเกษตร ต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และอำนาจการต่อรองราคาที่ถูกจำกัดของเกษตรกรรายย่อย (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร, 2566) ปัญหาเหล่านี้ส่งผลให้เกษตรกรขาดเสถียรภาพทางรายได้และมีความเสี่ยงสูงต่อการเปลี่ยนแปลงของตลาดและปัจจัยภายนอกอื่น ๆ (World Bank, 2021) ในบริบทดังกล่าว สหกรณ์การเกษตรจึงเกิดขึ้นในฐานะกลไกทางเศรษฐกิจและสังคมที่มีบทบาทสำคัญในการรวมกลุ่มเกษตรกรเพื่อสร้างอำนาจต่อรอง พัฒนาศักยภาพด้านการตลาด และเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจในระดับฐานราก (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2565) อย่างไรก็ตาม แม้สหกรณ์การเกษตรจะมีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาเชิงโครงสร้างดังกล่าว แต่สหกรณ์เองก็มิได้ปราศจากข้อจำกัด โดยเฉพาะปัญหาภายในด้านการบริหารจัดการที่ถือเป็นแกนกลางของการดำเนินงาน ไม่ว่าจะเป็นการขาดความรู้ด้านการตลาด การวางแผนเชิงกลยุทธ์ที่ไม่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก และการจัดการทางการเงินที่ยังขาดประสิทธิภาพ (ศรีสุวรรณ ชัยมงคล และสุพรรณมา เกษมสุข, 2564) ตลอดจนการขาดระบบสารสนเทศและเทคโนโลยีที่รองรับการดำเนินงานอย่างยั่งยืน (ณัฐพงษ์ ศรีวัฒน์, 2563) ความท้าทายเหล่านี้สะท้อนว่าสหกรณ์การเกษตรในหลายพื้นที่ยังไม่สามารถบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายได้อย่างเต็มศักยภาพ

ในบริบทของ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ซึ่งครอบคลุมจังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และชัยภูมิ สหกรณ์การเกษตรมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อเกษตรกรในพื้นที่ เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวมีการเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจที่หลากหลาย ทั้งข้าว อ้อย มันสำปะหลัง และพืชไร่อื่น ๆ การที่สหกรณ์ทำหน้าที่เป็นแหล่งรวบรวมผลผลิตและจัดหาปัจจัยการผลิต จึงช่วยลดต้นทุน เพิ่มโอกาสทางการตลาด และสร้างรายได้ที่มั่นคงขึ้นแก่สมาชิก ขณะเดียวกัน สหกรณ์ยังเป็นสถาบันทางสังคมที่เกื้อกูลและสนับสนุนกันในยามวิกฤต ช่วยสร้างระบบความปลอดภัยทางเศรษฐกิจและสังคมแก่ครัวเรือนเกษตรกร (FAO, 2022) อย่างไรก็ตาม การ

ดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในพื้นที่ดังกล่าวยังเผชิญปัญหาและข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านการบริหารจัดการที่ยังขาดความเป็นมืออาชีพ การขาดทุนหมุนเวียนและข้อจำกัดในการเข้าถึงแหล่งทุน ความเข้าใจของสมาชิกเกี่ยวกับหลักการสหกรณ์ที่ยังไม่ลึกซึ้งเพียงพอ รวมถึงการปรับตัวที่ล่าช้าต่อการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจดิจิทัลและความผันผวนของตลาดโลก (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2567)

กลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ประกอบด้วยจังหวัด 4 จังหวัด ได้แก่ จังหวัดนครราชสีมา ชัยภูมิ บุรีรัมย์ และสุรินทร์ มีพื้นที่รวมกันทั้งสิ้น 51,720.19 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 32,323,535 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 30.63 ของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และร้อยละ 10.08 ของพื้นที่ทั่วประเทศ แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2566-2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567 มีพันธกิจสนับสนุนและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่วิสาหกิจชุมชน สหกรณ์ ผู้ประกอบการ ในด้านการพัฒนาระบบสารสนเทศ ด้านการบริหารจัดการและการพัฒนาระบบโลจิสติกส์ เพื่อเชื่อมโยงธุรกิจการค้า สู่อุตสาหกรรมและให้ความสำคัญกับการสนับสนุนเกษตรกรและสถาบันเกษตรกรให้พึ่งตนเองได้ ด้วยการรวมกลุ่มเกษตรกรและพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนและสหกรณ์การเกษตรให้เข้มแข็ง ซึ่งกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีจุดแข็งด้านความหลากหลายของฐานการผลิต สหกรณ์การเกษตรได้มีบทบาทในการสนับสนุนเกษตรกรในการเข้าถึงบริการด้านการตลาดต่างๆ (สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด, 2567)

จากการศึกษาตลาดสินค้าเกษตรโดยระบบสหกรณ์ของสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร พบว่า การมีตลาดที่แน่นอนเป็นปัจจัยให้สหกรณ์การเกษตรสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างสำเร็จ เมื่อมีตลาดรองรับสินค้าที่แน่นอน จะสามารถรับซื้อผลผลิตจากเกษตรกรสมาชิกได้อย่างต่อเนื่อง สม่าเสมอ เป็นการจัดหาตลาดที่แน่นอนให้แก่เกษตรกรสมาชิกด้วย ส่งผลให้สมาชิกมีรายได้ที่แน่นอนจากการจำหน่ายผลผลิต (สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2558) อย่างไรก็ตามยังมีเกษตรกรส่วนใหญ่ของประเทศประสบปัญหาที่สำคัญ คือ การขาดเงินทุนในการประกอบอาชีพการเกษตร ไม่มีอำนาจต่อรองในเรื่องราคาปัจจัยการผลิตและราคาผลผลิตการเกษตรที่ไม่แน่นอน รวมถึงอำนาจในการกำหนดราคาโดยปกติอยู่ในมือพ่อค้าทั้งสิ้น เกษตรกรถูกเอารัดเอาเปรียบมาโดยตลอด ต้องซื้อปัจจัยการผลิตในราคาสูงและต้องขายผลผลิตที่ผลิตได้ในราคาที่ต่ำ ทำให้ขาดทุนและมีฐานะอ่อนแอ แม้ในปัจจุบันจะมีสถาบันเกษตรกรจำนวนมาก ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรและกลุ่มเกษตรกร แต่ก็ไม่สามารถสร้างอำนาจต่อรองได้มากนัก เนื่องจากแต่ละสถาบันเกษตรกรดำเนินการในลักษณะต่างคนต่างทำ ไม่ได้ร่วมมือกันทำ ทำให้ไม่เข้มแข็งพอ (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร, 2566) นอกจากนี้การพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรโดยระบบสหกรณ์นั้น พบว่า มีสมาชิกสหกรณ์การเกษตรบางส่วนยังคงเผชิญกับสภาพปัญหาหรือข้อจำกัดที่จะได้รับราคาที่ยุติธรรมและการเพิ่มศักยภาพการผลิตของสินค้าเกษตร ถึงแม้ว่าวัตถุประสงค์หลักของสหกรณ์การเกษตรคือการช่วยแก้หรือบรรเทาปัญหาของเกษตรกร และช่วยเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงปัจจัยการผลิตและตลาดผลผลิต สมาชิกบางส่วนก็ยังคงมีรายได้ต่ำจากการขายผลผลิต เนื่องจากข้อจำกัดในการเข้าถึงระบบตลาดที่มีประสิทธิภาพ (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2566) เกษตรกรและสหกรณ์ต้องก้าวเดินไปด้วยกัน เป็นหลักการทั่วไปที่ใช้กันได้ดี แต่สำหรับบ้านเรา ยากจะเดินไปพร้อมกันได้ ดูเหมือนปัญหาจะมาจากเรื่องเดียวคือ ความรู้ความสามารถในการบริหารเรื่องการตลาด เกษตรกรเป็นแต่ปลูก เก่งแต่ผลิต ขายเองไม่เป็น ที่ผ่านมามีการแก้ปัญหาให้เกษตรกร โดยการรวมกลุ่มตั้งสหกรณ์ขึ้นมา หวังจะได้มีอำนาจต่อรองเรื่องราคา แต่สุดท้ายก็ไม่รอด เพราะผู้บริหารสหกรณ์ต่างๆ ไม่ค่อยมีความรู้เรื่องการค้า การจัดการตลาด การดำเนินธุรกิจ เน้นแต่ปล่อยเงินกู้กับขายปัจจัยการผลิตให้เกษตรกร และท้ายที่สุด สหกรณ์มีปัญหาเอง เพราะสินค้า

เกษตรกรผลิตได้ ขายไม่ออก ขายไม่ได้ราคา เกษตรกรไม่มีเงินมาจ่ายหนี้ได้ สหกรณ์มีปัญหาสภาพคล่อง แทนที่จะช่วยเกษตรกรได้ กลายเป็นไปไม่รอดทั้งคู่ เพื่อสร้างอนาคตใหม่ให้สหกรณ์ไทย ต้องให้สมาชิกสหกรณ์ได้เรียนรู้เรื่องการตลาด (ไทยรัฐออนไลน์, 2559)

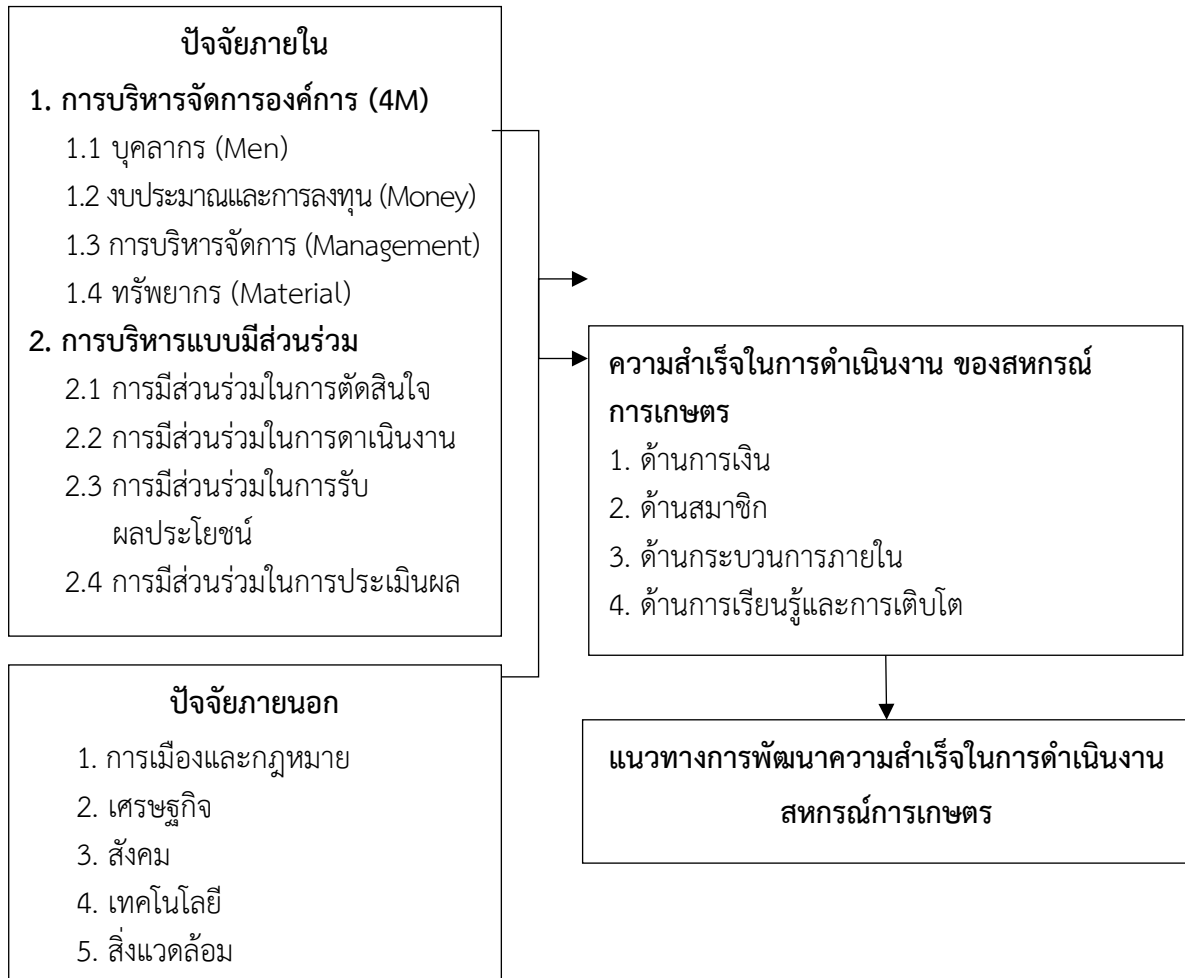
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และหาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ไม่ว่าจะปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เพื่อให้เข้าใจถึงการดำเนินงานศักยภาพและข้อจำกัดของการตลาดสหกรณ์ รวมทั้งปัญหาและแนวทางการช่วยเหลือที่ต้องการเพื่อแก้ไขปัญหาของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรได้ตรงจุด และเพื่อใช้เป็นแนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ในอนาคตต่อไป ซึ่งจะมีผลทำให้คนในชุมชนมีความเข้มแข็ง เกิดความยั่งยืนตามวิถีเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม และสามารถแก้ไขปัญหาความยากจนได้ในที่สุด ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
2. เพื่อศึกษาระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
3. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1
4. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) มีขอบเขต ของการวิจัย ดังนี้

1. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

ประชากร ได้แก่ เป็นการศึกษานเฉพาะสมาชิกสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ประกอบด้วย จังหวัดนครราชสีมา บุรีรัมย์ ชัยภูมิ และสุรินทร์ 832,206 ราย (กรมส่งเสริมสหกรณ์, 2567)

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 การหาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากการคำนวณด้วย สูตรของ Taro Yamane (1973) ที่มีระดับความเชื่อมั่น 95% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 400 ราย ใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) จากสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้จำนวนผู้ให้ข้อมูล 400 ราย

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

กลุ่มเป้าหมาย คือ ผู้จัดการ และประธานกรรมการสหกรณ์ สหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 โดยเน้นหน่วยงานประสบความสำเร็จหรือได้รับรางวัลสหกรณ์ดีเด่นแห่งชาติ ประจำปี จำนวน 5 แห่ง โดยวิธีเลือกแบบเฉพาะเจาะจง

2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

ขอบเขตด้านเนื้อหา จากการสังเคราะห์และวิเคราะห์ เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการองค์การ (วิรัช วิรัชนิภาวรรณ, 2563: 54-56; Dachs, 2020: 212-214) ปัจจัยภายนอก (วาทิต อินทุลักษณะ, 2565: 41-45; Martinez-Contreras et al., 2022: 292-295) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (Cohen and Uphoff, 1980: 219-222; Chilvers and Kearnes, 2020: 355-358) และความสำเร็จในการดำเนินงาน (Kaplan & Norton, 2001: 147-160; Tawse & Tabesh, 2022: 1-5; Ito, 2023: 173-175) ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

2.1.1 ปัจจัยภายใน

2.1.1.1 การบริหารจัดการองค์การ 4 ด้าน ได้แก่ บุคลากร งบประมาณและการลงทุน การบริหารจัดการ และทรัพยากร

2.1.1.2 การบริหารแบบมีส่วนร่วม 4 ด้าน คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล

2.1.2 ปัจจัยภายนอก ได้แก่ การเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม

2.2 ตัวแปรตาม คือ ความสำเร็จในการดำเนินงาน 4 ด้าน คือ ด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้านการเรียนรู้และการเติบโต

3. เครื่องมือในการวิจัย

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

การวิจัยครั้งนี้ ใช้เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ผู้วิจัยได้ทบทวนวรรณกรรมและผลงานวิจัย ต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล เป็นข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างเป็นแบบเลือกตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา อาชีพหลัก รายได้ ต่อเดือน ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ และความสัมพันธ์ในสหกรณ์

ส่วนที่ 2 เป็นมาตรวัดเกี่ยวกับปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการองค์การ ประกอบด้วยตัวแปรมาตรวัดจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ บุคลากร งบประมาณและการลงทุน การบริหารจัดการ และทรัพยากร ข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 point Likert type)

ส่วนที่ 3 เป็นมาตรวัดเกี่ยวกับปัจจัยภายในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วยตัวแปรมาตรวัดจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วม ในการประเมินผล ข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 point Likert type)

ส่วนที่ 4 เป็นมาตรวัดเกี่ยวกับปัจจัยภายนอก ประกอบด้วยตัวแปรมาตรวัด จำนวน 5 ตัวแปร ได้แก่ การเมืองและกฎหมาย เศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อม ข้อคำถามมีลักษณะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 point Likert type)

ส่วนที่ 5 เป็นมาตรวัดเกี่ยวกับความสำเร็จในการดำเนินงาน ประกอบด้วยตัวแปรมาตรวัดจำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ด้านการเงิน ด้านสมาชิก ด้านกระบวนการภายใน และด้าน การเรียนรู้และการเติบโต ข้อคำถาม มีลักษณะเป็นคำถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (5 point Likert type)

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัย ได้ใช้เครื่องมือในการวิจัยเชิงคุณภาพ ดังนี้ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์ (Interview) โดยใช้เทคนิคการสัมภาษณ์ แบบไม่เป็นทางการ (Informal interview) ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์เอง เพื่อให้ข้อมูลละเอียดตรงกับวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ให้มากที่สุด โดยใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth interview) จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ซึ่งลักษณะของแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยได้สร้างแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เพื่อเป็นกรอบในการสัมภาษณ์

4. การหาคุณภาพของเครื่องมือ

ขั้นที่ 1 การทดสอบหาค่าความเที่ยงตรง เชิงเนื้อหาด้วยการนำแบบสอบถามที่ผู้วิจัย ได้พัฒนาขึ้นไปนำเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการ จำนวน 5 ท่าน ทำการตรวจสอบคุณภาพ ของความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา เพื่อหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับสมมติฐานที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence: IOC) ในการพิจารณาความเห็นของผู้เชี่ยวชาญจากการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ในทุกข้อคำถามมีการนำเกณฑ์การแปลความหมายของ (Rovinelli and Hambleton, 1977) แบบสอบถามการวิจัยนี้มีค่าระหว่าง 0.60-1.00

ขั้นที่ 2 การทดสอบหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ผู้วิจัยทำการวัดค่าความเชื่อมั่น ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของ (Cronbach's alpha coefficient) ด้วยคอมพิวเตอร์ (Cronbach, 1974: 161) แล้วนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียง กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด

ขั้นที่ 3 ผู้วิจัย นำเสนอผลการทดสอบความเชื่อมั่นต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่งก่อนนำแบบสอบถามไปใช้จริง โดยแบบสอบถามนี้มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ 0.745

5. เก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

5.1 ผู้วิจัยทำการศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เพื่อสร้างเครื่องมือในการวิจัย

5.2 ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทาวิจัยจากโครงการรัฐประศาสนศาสตร์ดุษฎีบัณฑิต คณะบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา ถึงหน่วยงานหรือองค์กรที่ต้องเป็นกลุ่มตัวอย่าง

5.3 ติดต่อสถานที่เป้าหมายที่จะทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อกำหนดวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล

5.4 ลงพื้นที่ในการเก็บข้อมูลช่วงเวลาที่ได้ทำการขออนุญาตในการเก็บข้อมูล

5.5 เก็บข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล ทำการบันทึกและประมวลผล

5.6 นำข้อมูลที่ได้จากการประมวลผลมาวิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปผลข้อมูล

5.7 นำร่างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 เสนออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อพิจารณาตรวจสอบ ปรับปรุง แก้ไขตาม

ข้อเสนอแนะของประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วมแล้ว เพื่อนำไปใช้ในการประเมินแนวทางการพัฒนาฯ ต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิจัยเชิงปริมาณ การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง จะดำเนินการโดยการใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ โดยแบ่งการวิเคราะห์ดังรายละเอียด ดังต่อไปนี้

6.1.1 สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics)

6.1.1.1 การสำรวจปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

6.1.1.2 การสำรวจระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก และความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

6.1.2 สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณเชิงเส้นตรง (Multiple Linear Regression Analysis) ใช้การเลือกตัวแปรโดยวิธีนำตัวแปรเข้าทั้งหมด (Enter Regression)

6.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์ โดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์มาจัดประเด็นเรียบเรียงข้อมูลเกี่ยวกับรูปแบบปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตร ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 และค้นหาแนวทางการพัฒนาความสำเร็จ ในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 รวมทั้งข้อเสนอแนะ เพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปประยุกต์ใช้ต่อไป กระบวนการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญมาวิเคราะห์และเรียบเรียงโดยใช้หลักการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของข้อมูลเพื่อให้สามารถ นำไปสู่ข้อสรุปของเรื่องที่ศึกษา

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระดับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ระดับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น	ลำดับ
1. การบริหารจัดการองค์การ	4.23	0.66	มาก	2
2. การบริหารแบบมีส่วนร่วม	4.10	0.80	มาก	6

ระดับปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตรภาค ตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
3. การเมืองและกฎหมาย	4.10	0.76	มาก	6
4. เศรษฐกิจ	4.14	0.73	มาก	4
5. สังคม	4.07	0.74	มาก	7
6. เทคโนโลยี	4.17	0.67	มาก	3
7. สิ่งแวดล้อม	4.27	0.67	มาก	1
8. ความสำเร็จในการดำเนินงาน	4.12	0.67	มาก	5

จากตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานตัวแปรตามกรอบแนวคิด พบว่า ทุกองค์ประกอบมีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อยได้ดังนี้ สิ่งแวดล้อม มีค่าเฉลี่ย 4.27 รองลงมาคือ การบริหารจัดการองค์การ มีค่าเฉลี่ย 4.23 เทคโนโลยี มีค่าเฉลี่ย 4.17 เศรษฐกิจ มีค่าเฉลี่ย 4.14 ความสำเร็จในการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย 4.12 การบริหารแบบมีส่วนร่วม การเมืองและกฎหมาย มีค่าเฉลี่ย 4.10 และสังคม มีค่าเฉลี่ย 4.07 ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในด้านความสำเร็จในการดำเนินงาน

ความสำเร็จในการดำเนินงาน	\bar{X}	S.D.	ระดับ ความคิดเห็น	ลำดับ
1. ด้านการเงิน	4.05	0.75	มาก	4
2. ด้านสมาชิก	4.08	0.74	มาก	3
3. ด้านกระบวนการภายใน	4.21	0.70	มาก	1
4. ด้านการเรียนรู้และการเติบโต	4.16	0.72	มาก	2
ค่าเฉลี่ย	4.12	0.67	มาก	

จากตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านความสำเร็จในการดำเนินงานในภาพรวม พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.67 ในรายด้านให้ความสำคัญสูงสุดในด้านกระบวนการภายในและให้ความสำคัญในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 4.21 รองลงมา ด้านการเรียนรู้และการเติบโต ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.16 ด้านสมาชิกให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.08 และด้านการเงิน ให้ความสำคัญอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.05 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์การถดถอย (Regression coefficient)

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	Sig.
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.283	0.126	-	2.254	.025
X ₁	0.449	0.054	0.430	8.377	.000*
X ₂	0.233	0.038	0.268	6.065	.000*
X ₃	0.051	0.045	0.056	1.135	.257
X ₄	-0.021	0.048	-0.022	-0.445	.656
X ₅	0.124	0.049	0.131	2.505	.013*
X ₆	0.111	0.052	0.107	2.132	.034*
X ₇	-0.024	0.040	-0.023	-0.605	.546

หมายเหตุ: * มีความน่าเชื่อถือที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05

จากตาราง 3 พบว่า ตัวแปรการบริหารจัดการองค์การ (X₁) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X₂) สังคม (X₅) และเทคโนโลยี (X₆) มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตามลำดับ ในขณะที่ตัวแปรการเมืองและกฎหมาย (X₃) เศรษฐกิจ (X₄) และสิ่งแวดล้อม (X₇) ไม่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มี 4 ตัว คือ ตัวแปรการบริหารจัดการองค์การ (X₁) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X₂) สังคม (X₅) และเทคโนโลยี (X₆) ตามลำดับ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 จำนวน 4 ตัวแปร สามารถทำนายประสิทธิผลความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ได้ร้อยละ 75.8 โดยเขียนเป็นสมการพยากรณ์ ได้ดังนี้ $Y = 0.283 + 0.449 (X_1) + 0.233 (X_2) + 0.124 (X_5) + 0.111 (X_6)$ โดยมีค่า R เท่ากับ 0.871 และค่าสัมประสิทธิ์ของการทำนาย (R²) เท่ากับ 0.758 ซึ่งอธิบายการผันแปรของตัวแปรตามได้ร้อยละ 75.80

4. แนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

4.1 ด้านการบริหารจัดการองค์การ พบว่า ตัวแปรด้านการบริหารจัดการมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลสูงสุดต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร แสดงให้เห็นว่าการมีระบบการวางแผนและควบคุมที่ดีส่งผลโดยตรงต่อผลการดำเนินงาน ขณะเดียวกัน ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์กรรมการและสมาชิกชี้ว่า สมาชิกให้ความสำคัญกับความโปร่งใส และความน่าเชื่อถือทางการเงิน เป็นอย่างมาก จึงนำไปสู่ข้อเสนอแนะว่า ควรพัฒนาศักยภาพด้านการวางแผนเชิงกลยุทธ์ การควบคุมทางการเงิน การสร้างระบบติดตามงบประมาณ และการจัดการความเสี่ยงอย่างเป็นระบบ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและความยั่งยืนของสหกรณ์

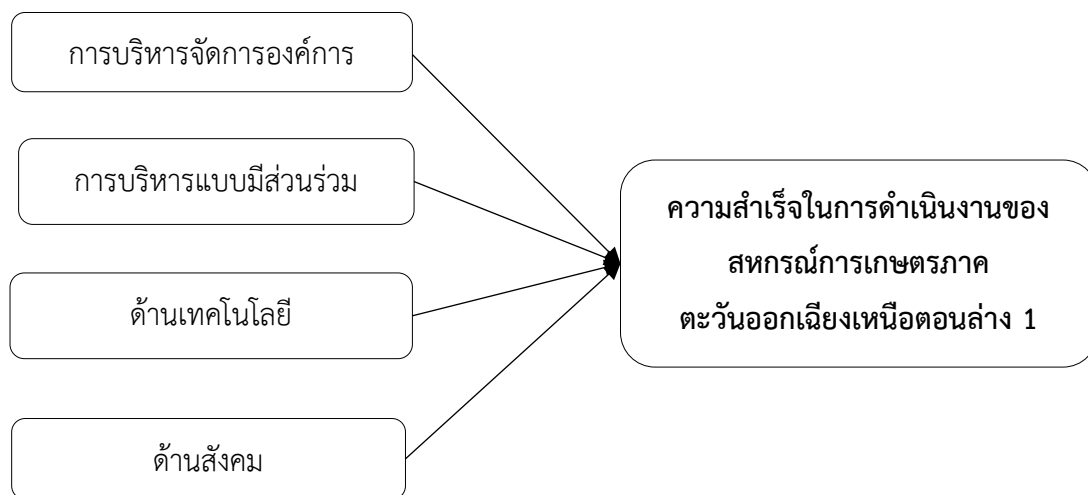
4.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม พบว่า ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณบ่งชี้ว่าการมีส่วนร่วมของบุคลากรและสมาชิกสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิผลของสหกรณ์ ในขณะที่ข้อมูลเชิงคุณภาพสะท้อนว่า การเปิด

เวทีให้พนักงานและสมาชิกแสดงความคิดเห็นทำให้เกิดความผูกพันและความเป็นเจ้าขององค์กรมากขึ้น ดังนั้น ข้อเสนอแนะที่เชื่อมโยงกับข้อมูลคือ การสร้างระบบสื่อสารสองทางที่โปร่งใส จัดประชุมรับฟังความคิดเห็นอย่างต่อเนื่อง และใช้ระบบการให้รางวัลตามผลงานเพื่อกระตุ้นแรงจูงใจ ทั้งหมดนี้มีฐานรองรับจากทั้งข้อมูลเชิงสถิติและคำบอกเล่าจากภาคสนาม

4.3 ด้านสังคม พบว่า ผลการวิเคราะห์เชิงปริมาณแสดงให้เห็นว่าปัจจัยด้านทุนทางสังคมและเครือข่ายมีผลต่อการขยายตลาดและการยอมรับของสหกรณ์ ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพระบุว่า ค่านิยมของสังคมที่หันมาสนับสนุนสินค้าชุมชน รวมทั้งบทบาทของโซเชียลมีเดีย มีอิทธิพลต่อการตลาดอย่างมาก การเชื่อมโยงนี้ทำให้เกิดข้อเสนอแนะว่า ควรพัฒนากลยุทธ์การสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานภายนอก สนับสนุนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการประชาสัมพันธ์ และต่อยอดจุดแข็งจากกระแสสังคมที่นิยมสินค้าชุมชน เพื่อนำไปสู่การสร้างแบรนด์ที่เข้มแข็งและยั่งยืน

4.4 ด้านเทคโนโลยี พบว่า ข้อมูลเชิงปริมาณแสดงว่าเทคโนโลยีมีผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงาน ทั้งด้านการอนุมัติสินเชื่อ การผลิต และการตลาด ส่วนข้อมูลเชิงคุณภาพระบุว่า ระบบฐานข้อมูลสมาชิกแบบบูรณาการและการใช้เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ช่วยลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพได้จริง ดังนั้น ข้อเสนอแนะที่เชื่อมโยงคือ สหกรณ์ควรลงทุนในการพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารและการตลาด รวมถึงการถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่แก่สมาชิก เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันในระยะยาว

ผู้วิจัยสรุปแผนภาพปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มี 4 ตัว คือ ตัวแปรการจัดการจัดการองค์การ (X_1) การบริหารแบบมีส่วนร่วม (X_2) ด้านสังคม (X_5) และเทคโนโลยี (X_6)

ภาพที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1

สรุปผลการวิจัย

1. ระดับความคิดเห็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่เกี่ยวข้องกับสหกรณ์การเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก
2. ระดับความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า การบริหารจัดการองค์การ การบริหารแบบมีส่วนร่วม สังคม และเทคโนโลยี ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4. แนวทางการพัฒนาความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 พบว่า การบริหารจัดการองค์การควรมีการวางแผนที่ชัดเจนสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิก มีความโปร่งใส ทางการเงิน และบริหารงบประมาณอย่างรัดกุม ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมควรเปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีช่องทางการสื่อสารที่เปิดกว้าง และสร้างระบบการให้รางวัลตามผลงาน ด้านสังคมควรพัฒนาทุนทางสังคมและเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ปรับตัวตามค่านิยมการบริโภคที่สนับสนุนสินค้าชุมชน ด้านเทคโนโลยี ควรพัฒนาระบบสารสนเทศโดยเฉพาะฐานข้อมูลสมาชิกแบบบูรณาการ ส่งเสริมเทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ และใช้การวิเคราะห์ข้อมูลตลาดเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ และกลยุทธ์การตลาดที่ตอบสนองความต้องการของผู้บริโภค

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 ผู้วิจัยได้ทำการอภิปรายผล ดังนี้

ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ปัจจัยภายในด้านการบริหารจัดการองค์การส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของเอกสิทธิ์ สนามทอง (2562: 64) ที่พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากรภายในองค์การให้มีสมรรถนะที่จำเป็นและเหมาะสมในด้านความรู้ ความเข้าใจ ทักษะ และทัศนคติ สามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคลากรให้มีศักยภาพที่สูงขึ้น จนเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาองค์การสู่ความสำเร็จได้ และสอดคล้องกับเกษม แก้วสนั่น และเพ็ญศรี ฉิรินัง (2564: 88) ที่พบว่า กระบวนการบริหารทั้งการบริหารทรัพยากรมนุษย์ การงบประมาณ การวางแผน และการอำนวยความสะดวก เป็นปัจจัยสำคัญต่อการพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Astuti and Fadjaranie (2024: 248) ที่พบว่า การวางแผนงบประมาณมีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการบริหารงาน ความสามารถของทรัพยากรบุคคลมีผลเชิงบวกและมีนัยสำคัญต่อประสิทธิภาพการควบคุมงบประมาณ นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่าการวางแผนที่ชัดเจนและสอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพ ความโปร่งใสทางการเงินและการบริหารงบประมาณอย่างรัดกุมเป็นหัวใจในการสร้างความเชื่อมั่นให้สมาชิก

2. ปัจจัยภายในด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของ MacDonald et al. (2019, p.103) ที่พบว่า การตัดสินใจร่วมกันมีผลกระทบเชิงบวกทั้งทางอ้อมและเชิงบวกต่อขีดความสามารถในการดำเนินงานผ่านระบบที่รักษาพันธมิตรไว้ การประสานงานปฏิสัมพันธ์ของพันธมิตร และอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Oyebamiji (2018, p.8-9) ที่พบว่า ทั้งการมีส่วนร่วมโดยตรงและการมีส่วนร่วมของตัวแทนมีผลกระทบเชิงบวกและมี

นัยสำคัญต่อประสิทธิภาพขององค์กร รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของจตุพร ปานยิ้ม และกฤตชน วงศ์รัตน์ (2565) ที่พบว่า กลยุทธ์การบริหารการดำเนินงานส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยนโดยมีการมีส่วนร่วมของสมาชิกเป็นตัวแปรส่งผ่านบางส่วน นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า การเปิดโอกาสให้พนักงานทุกระดับมีส่วนร่วมในการตัดสินใจทำให้ได้มุมมองที่หลากหลายและทำให้พนักงานรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งขององค์กร ดังนั้น การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเป็นการมีส่วนร่วมเพื่อให้ได้แนวคิดการสร้างและประเมินทางเลือกต่างๆ การคัดเลือกการตัดสินใจเป็นศูนย์กลางของการเกิดความคิดที่หลากหลาย รวมถึงการวางแผนเพื่อให้สิ่งที่ตัดสินใจเลือกบังเกิดผล

3. ปัจจัยภายนอกด้านสังคมส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญาภรณ์ ใจปานแก่น (2564: 59-60) ที่พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านสังคมและวัฒนธรรมมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทิศทางเดียวกันและมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khalid et al. (2020: 671-672) ที่พบว่าปัจจัยภายนอกด้านสังคมมีผลต่ออุตสาหกรรมในระดับที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ทูทางสังคมและเครือข่ายความร่วมมือระหว่างสหกรณ์กับโรงเรียน วัด หน่วยงานราชการ และภาคเอกชนในพื้นที่ช่วยขยายโอกาสทางธุรกิจและสร้างการยอมรับ ค่านิยมการบริโภคในสังคมปัจจุบันและกระแสสนับสนุนสินค้าชุมชนทำให้ผลิตภัณฑ์แปรรูปได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น

4. ปัจจัยภายนอกด้านเทคโนโลยีส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับงานวิจัยของชุตินา หวังเบญญ์หมัด และธนัชชา บินดุเหล็ม (2557: 109) ที่พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านระบบเทคโนโลยีมีความสำคัญที่สุดต่อความสำเร็จของการประกอบการธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Khalid et al. (2020: 671-672) ที่พบว่า เทคโนโลยีเป็นหนึ่งในปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพอุตสาหกรรม สอดคล้องกับแนวคิดของ วาหิต อินทูลักษณ์ (2565: 41-45) ที่กล่าวถึงความสำคัญของปัจจัยด้านเทคโนโลยีว่า เป็นการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีด้านการผลิตและบริการ การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีโดยเฉพาะการปรับเปลี่ยนโลกเป็นโลกยุคดิจิทัล การพัฒนาเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัย ซึ่งส่งผลต่อการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศโดยเฉพาะฐานข้อมูลสมาชิกแบบบูรณาการช่วยให้สหกรณ์วิเคราะห์และเข้าใจความต้องการของสมาชิกได้อย่างลึกซึ้ง ทำให้การอนุมัติสินเชื่อรวดเร็วและแม่นยำขึ้น เทคโนโลยีการเกษตรสมัยใหม่ทำให้ผลผลิตต่อไร่ของสมาชิกเพิ่มขึ้นและต้นทุนแรงงานลดลง

5. ปัจจัยภายนอกด้านการเมืองและกฎหมายไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของทศพล ปรีชาศิลป์ (2566: 131) ที่พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านการเมืองมีผลต่อการตัดสินใจเริ่มต้นธุรกิจในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ อาจเนื่องมาจากลักษณะธุรกิจที่แตกต่างกัน สหกรณ์การเกษตรเป็นองค์กรที่มุ่งเน้นการให้บริการสมาชิกมากกว่าการแสวงหากำไร ในขณะที่ธุรกิจเอกชนมุ่งเน้นการสร้างผลกำไรและการแข่งขันในตลาด ทำให้สหกรณ์มีความไวต่อปัจจัยการเมืองน้อยกว่า ประกอบกับธุรกิจเอกชนมักต้องการความชัดเจนในเรื่องนโยบายการลงทุน สิทธิประโยชน์ และกฎระเบียบที่เอื้อต่อการทำธุรกิจ ในขณะที่สหกรณ์การเกษตรมุ่งเน้นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าของเกษตรกร เช่น การเข้าถึงปัจจัยการผลิต การตลาด และการบริหารจัดการ แต่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า สหกรณ์วางนโยบายบนพื้นฐานการ

พึ่งพาตนเองมาโดยตลอด ไม่ว่าจะรัฐบาลจะเปลี่ยนกี่ชุด สหกรณ์ยังคงยืนหยัดได้ด้วยจุดแข็งภายใน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสหกรณ์อาจมีโครงสร้างการบริหารงานที่เป็นอิสระ ไม่พึ่งพานโยบายภาครัฐมากนัก และการยึดมั่นในหลักการสหกรณ์สากล ทำให้มีแนวทางการดำเนินงานที่ชัดเจนโดยไม่ผันแปรตามสถานการณ์ทางการเมือง ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า หลักการและอุดมการณ์สหกรณ์มีความเป็นสากลและไม่เปลี่ยนแปลงไปตามการเมือง สหกรณ์ยึดมั่นในการตอบสนองความต้องการของสมาชิกเป็นหลัก

6. ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของธัญญาภรณ์ ใจปานแก่น (2564: 59-60) ที่พบว่า ปัจจัยภายนอกด้านเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในทิศทางเดียวกัน แต่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า ความสำเร็จของสหกรณ์ขึ้นอยู่กับคุณภาพของสินค้าและบริการมากกว่าสภาพเศรษฐกิจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสหกรณ์มีรูปแบบการบริหารจัดการแบบสมาชิกมีส่วนร่วม ทำให้มีความยืดหยุ่นและปรับตัวต่อสภาวะเศรษฐกิจได้ดีกว่า ตลอดจนสหกรณ์การเกษตรมีการดำเนินงานที่หลากหลาย ทั้งการรวบรวมผลผลิต การจัดหาปัจจัยการผลิต การแปรรูป และการให้สินเชื่อ ทำให้สามารถกระจายความเสี่ยงจากความผันผวนทางเศรษฐกิจได้ดี และการที่สหกรณ์มีฐานสมาชิกที่มั่นคง ทำให้มีตลาดรองรับผลิตภัณฑ์และบริการที่แน่นอน ไม่ต้องพึ่งพาลูกค้าทั่วไปที่อาจได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจมากนัก ตลอดจนนโยบายภาครัฐที่สนับสนุนระบบสหกรณ์มักมีความต่อเนื่อง โดยเฉพาะมาตรการช่วยเหลือด้านต่างๆ เช่น การอุดหนุนราคาสินค้าเกษตร การให้เงินทุนดอกเบี้ยต่ำ ทำให้สหกรณ์มีภูมิคุ้มกันต่อความผันผวนทางเศรษฐกิจ การที่สหกรณ์มีการสำรองเงินทุนและทรัพยากรไว้ใช้ในยามจำเป็น ทำให้สามารถดำเนินกิจการได้อย่างต่อเนื่องแม้ในช่วงเศรษฐกิจถดถอย ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า แม้ในช่วงเศรษฐกิจซบเซา สหกรณ์ยังคงเติบโตได้อย่างต่อเนื่อง เพราะมีการบริหารจัดการภายในที่ดี มีการควบคุมต้นทุน และมีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นกับสมาชิก

7. ปัจจัยภายนอกด้านสิ่งแวดล้อมไม่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Khalid et al. (2020: 671-672) ที่พบว่า สิ่งแวดล้อมเป็นหนึ่งในปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพอุตสาหกรรม แต่สอดคล้องกับผลการสัมภาษณ์เชิงลึกที่พบว่า แม้จะเผชิญกับภัยแล้ง น้ำท่วม หรือโรคระบาด สหกรณ์ยังสามารถเติบโตได้ด้วยการวางแผนรับมือและปรับตัวที่ดี ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะเฉพาะของพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 อาจมีความคุ้นเคยกับสภาพแวดล้อมที่ท้าทายมายาวนาน ทำให้สหกรณ์ในพื้นที่นี้มีการเตรียมความพร้อมและพัฒนาไกลรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้อย่างเป็นระบบ และการมีโครงสร้างพื้นฐานและระบบสนับสนุนจากภาครัฐที่เข้มแข็ง เช่น ระบบชลประทาน โครงการประกันภัยพืชผล หรือกองทุนฟื้นฟูเกษตรกร ทำให้ผลกระทบจากปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกบรรเทาลง นอกจากนี้ผลการสัมภาษณ์เชิงลึก พบว่า สหกรณ์มีการกระจายความเสี่ยงโดยส่งเสริมให้สมาชิกปลูกพืชหลากหลายและประกอบอาชีพเสริม ความเข้มแข็งของเครือข่ายสหกรณ์ช่วยให้สามารถรับมือกับปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 มีประเด็นข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะด้านการนำไปประยุกต์ใช้

1.1 ด้านด้านการบริหารจัดการองค์การ สหกรณ์การเกษตรควรตระหนักถึงการเสริมสร้างแรงจูงใจแก่บุคลากรด้วยการให้รางวัล เพื่อส่งเสริมระดับการบริหารจัดการองค์การ

1.2 ด้านการบริหารแบบมีส่วนร่วม สหกรณ์การเกษตรควรให้สมาชิกรับรู้และมีส่วนร่วมในการรายงานผลการดำเนินงาน และนำผลการประเมินไปปรับปรุงการทำงานของสหกรณ์การเกษตร

1.3 ด้านปัจจัยภายนอก สหกรณ์การเกษตรควรให้ความสำคัญต่อความเชื่อและประเพณีท้องถิ่น ส่งผลต่อการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร และการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรต้องมีการปรับตัวตามกระแสค่านิยมของสังคมอยู่เสมอ

1.4 ด้านด้านความสำเร็จในการดำเนินงาน สหกรณ์การเกษตรควรสร้างผลกำไรจากการดำเนินงานเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยในอนาคต

จากผลการวิจัยที่ได้กล่าวไว้แล้ว ผู้วิจัยได้แนวคิดที่น่าสนใจในการวิจัยครั้งต่อไปเพื่อเป็นการพัฒนาและปรับปรุงงานวิจัยในอนาคตต่อไป ดังนี้

2.1 ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาเฉพาะอิทธิพลทางตรงของปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ดังนั้น ควรมีการศึกษาตัวแปรอื่นที่สำคัญ อาทิเช่น ตัวแปรภาวะผู้นำและการบริหารการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสหกรณ์ ซึ่งอาจมีอิทธิพลสำคัญต่อความสำเร็จในการดำเนินงานในยุคที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ตัวแปรการจัดการความรู้และนวัตกรรมในสหกรณ์การเกษตร ซึ่งอาจเป็นปัจจัยสำคัญในการสร้างความได้เปรียบในการแข่งขันและการพัฒนาที่ยั่งยืน และตัวแปรการสร้างเครือข่ายและพันธมิตรทางธุรกิจของสหกรณ์การเกษตร ซึ่งอาจส่งผลต่อการเข้าถึงทรัพยากรและโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ เป็นต้น เพื่อให้ข้อมูลครบถ้วนสมบูรณ์และเป็นประโยชน์มากที่สุดต่อไปในอนาคต

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เพื่อพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร โดยให้สมาชิกสหกรณ์มีส่วนร่วมในกระบวนการวิจัยและพัฒนา

เอกสารอ้างอิง

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2565). รายงานผลการดำเนินงานสหกรณ์การเกษตรประจำปี 2565. กรุงเทพฯ:

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2566ก). แผนพัฒนาสหกรณ์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570). กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2566ข). รายงานการส่งเสริมสหกรณ์ ประจำปี 2566. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2567ก). รายงานสถานภาพสหกรณ์การเกษตรไทย. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

กรมส่งเสริมสหกรณ์. (2567ข). รายงานสถิติสหกรณ์และกลุ่มเกษตรกร ประจำปี 2567. กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

เกษม แก้วสนั่น, & เพ็ญศรี ฉิรินัง. (2564). การบริหารจัดการองค์การเพื่อความสำเร็จในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

คณะกรรมการพัฒนาการสหกรณ์แห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาการสหกรณ์ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2566–2570).

กรุงเทพฯ: กรมส่งเสริมสหกรณ์.

- จตุพร ปานยิ้ม, & กฤตชน วงศ์รัตน์. (2565). กลยุทธ์การบริหารและการมีส่วนร่วมของสมาชิกที่ส่งผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์เครดิตยูเนี่ยน. *วารสารวิจัยทางการบริหาร*, 15(2), 45–58.
- ชุติมา หวังเบ็ญหมัด, & ธนัชชา บินดุเหล็ก. (2557). ปัจจัยความสำเร็จของการดำเนินงานธุรกิจ SMEs ในจังหวัดภาคใต้ของประเทศไทย. *วารสารการจัดการธุรกิจ*, 7(1), 103–112.
- ณัฐพงษ์ ศรีวัฒน์. (2563). การบริหารจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศในสหกรณ์การเกษตร. *วารสารการจัดการชนบทและการพัฒนา*, 17(2), 45–60.
- ทศพล ปรีชาศิลป์. (2566). ปัจจัยการเมืองกับการตัดสินใจเริ่มต้นธุรกิจในประเทศไทย. *วารสารรัฐศาสตร์และการบริหาร*, 12(1), 125–140.
- ไทยรัฐออนไลน์. (2559). สหกรณ์ไทย: ปัญหาเก่าในอนาคตใหม่. สืบค้นจาก <https://www.thairath.co.th>
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2566). *รายงานประจำปี 2566*. กรุงเทพฯ: ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- ธัญญาภรณ์ ใจปานแก่น. (2564). ปัจจัยภายนอกกับความสำเร็จของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, 10(2), 55–66.
- วาที อินทุลักษณ์. (2565). *การบริหารจัดการองค์กรและสิ่งแวดล้อมธุรกิจยุคดิจิทัล*. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิรัช วิรัชนิภาวรรณ. (2563). *การจัดการองค์การ: แนวคิดและการประยุกต์ใช้*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ศรีสุวรรณ ชัยมงคล, & สุพรรณา เกษมสุข. (2564). ปัจจัยการบริหารจัดการที่มีผลต่อความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร. *วารสารเศรษฐศาสตร์และสังคม*, 28(3), 112–130.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2566). *สถานการณ์สินค้าเกษตรของไทยและแนวโน้มปี 2567*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด. (2567). *แผนพัฒนากลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 1 (พ.ศ. 2566–2570) ฉบับทบทวนประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2567*. กรุงเทพฯ: สำนักบริหารยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด.
- สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์. (2558). *การศึกษาลาดสินค้าเกษตรโดยระบบสหกรณ์*. กรุงเทพฯ: กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- เอกสิทธิ์ สนามทอง. (2562). การพัฒนาศักยภาพบุคลากรกับความสำเร็จในการบริหารองค์การ. *วารสารสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์*, 6(1), 55–70.
- Astuti, D., & Fadjarenie, M. (2024). Budget planning and human resources capacity: Impacts on cooperative performance. *Journal of Management Development*, 43(2), 240–252.
- Chilvers, J., & Kearnes, M. (2020). Remaking participation in science and democracy. In J. Chilvers & M. Kearnes (Eds.), *Remaking participation: Science, environment and emergent publics* (pp. 347–374). London: Routledge.
- Cohen, J. M., & Uphoff, N. T. (1980). Participation's place in rural development: Seeking clarity through specificity. *World Development*, 8(3), 213–235.

- Cronbach, L. J. (1974). *Essentials of psychological testing* (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.
- Dachs, B. (2020). The impact of new technologies on innovation and productivity: Evidence from a survey of European firms. *Economics of Innovation and New Technology*, 29(2), 201–218.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2012). *Agricultural cooperatives: Paving the way for food security and rural development*. Rome: FAO.
- Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO). (2022). *Cooperatives and the Sustainable Development Goals*. Rome: FAO.
- International Cooperative Alliance (ICA). (2015). *Co-operative identity, values & principles*. Geneva: ICA.
- Ito, T. (2023). Success factors in cooperative management: A case from Japan. *Journal of Cooperative Studies*, 56(2), 171–178.
- Kaplan, R. S., & Norton, D. P. (2001). *The strategy-focused organization: How balanced scorecard companies thrive in the new business environment*. Boston, MA: Harvard Business School Press.
- Khalid, R., Ahmed, S., & Khan, M. (2020). External environment and organizational performance: Evidence from industry. *International Journal of Business and Society*, 21(2), 665–675.
- MacDonald, S., Williams, A., & Chen, L. (2019). Collective decision-making and organizational performance: The mediating role of partnership systems. *Journal of Organizational Behavior*, 40(1), 101–115.
- Martinez-Contreras, A., Hernández, J., & Ramírez, C. (2022). External factors influencing cooperative performance: Evidence from Latin America. *Journal of Rural Studies*, 95, 290–298.
- Oyebamiji, F. F. (2018). Participatory management and organizational performance: Evidence from cooperatives. *International Journal of Management Studies*, 7(3), 1–12.
- Rovinelli, R. J., & Hambleton, R. K. (1977). On the use of content specialists in the assessment of criterion-referenced test item validity. *Dutch Journal of Educational Research*, 2(2), 49–60.
- Tawse, A., & Tabesh: (2022). Organizational success factors and resilience in turbulent environments. *Management Decision*, 60(1), 1–15.
- World Bank. (2021). *Transforming agri-food systems in Thailand*. Washington, DC: The World Bank.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York, NY: Harper & Row.

